

10. november 2010

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Børnecenter Himmerland den 22. marts 2010

ENDELIG

J.nr. 2010-0495-0618/KV/ATG3

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Generelt om Børnecenter Himmerland.....	4
3.	Bygningsmæssige forhold mv.....	6
3.1.	De tre afdelinger	6
3.2.	Afdeling Kilden.....	6
3.3.	Afdeling Skoven.....	7
3.4.	Fællesområde med personalefaciliteter, garderober mv.....	8
3.5.	Afdeling Bakken.....	9
3.6.	Toilet- og badeforhold.....	9
3.7.	1. sal	10
3.8.	Kælder	10
3.9.	Udendørsarealer.....	11
4.	Børnene	11
4.1.	Generelt.....	11
4.2.	Visitering.....	12
4.3.	Handleplaner	13
4.4.	Forældreindflydelse og -kontakt	16
4.5.	Medicin, læge mv.....	17
4.6.	Undervisning.....	18
4.7.	Overlevering	19
4.8.	Daglig struktur og fritid.....	19
4.9.	Økonomiske forhold.....	21
4.10.	Mobiltelefoner, tv mv.....	21
4.11.	Rygepolitik	22
4.12.	Alkohol mv.	23
4.13.	Rømning	23
4.14.	Seksuel adfærd.....	24
4.15.	Vold mv.....	25
5.	Magtanvendelse.....	26
5.1.	Regler om magtanvendelse i institutioner uden for hjemmet	26
5.2.	Lukkede døre og frisk luft	30
5.3.	Modtagne registreringer.....	30
5.4.	Anvendelse af skemaer mv.	31
5.5.	Lidt om sagerne	36
5.6.	Rebild Kommunes tilsyn med hjemmets anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen.....	37

6. Personaleforhold	38
7. Tilsynsordning	39
7.1. Generelt	39
7.2. Rebild Kommunes tilsyn	41
7.3. Det personelle tilsyn	44
Opfølgning	44
Underretning ..	45

1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af mine medarbejdere den 22. marts 2010 inspektion af Børnecenter Himmerland, som ligger i Rebild Kommune.

Inspektionen bestod af en indledende og afsluttende samtale med børnecenterets forstander, souschefen, en konstitueret afdelingsleder og tre medarbejderrepræsentanter fra samarbejdsudvalget og en rundvisning på børnecenteret. Lederen af Familieafdelingen, Godkendelse og Tilsyn, i Rebild Kommune og en konsulent fra Rebild Kommune deltog under inspektionen.

Børnene på børnecenteret var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig og mine medarbejdere om generelle forhold på hjemmet eller det enkelte barns egne forhold. Jeg havde en samtale med fire af børnene om generelle forhold vedrørende centeret. Børnene har efterfølgende hver især fået et enslydende brev fra mig om de forhold som blev drøftet under samtalen.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt materiale om Børnecenter Himmerland, herunder interne instrukser og retningslinjer. Jeg modtog statusrapporter udarbejdet af Rebild Kommune fra henholdsvis 2008 og 2009. Jeg modtog endvidere forud for inspektionen materiale fra Rebild Kommune, bl.a. et notat om standard for tilsyn som var vedtaget i kommunen i august 2008 og et referat vedrørende et generelt tilsynsbesøg afholdt den 4. juni 2009 efter metoden "monitoring og audit".

Under inspektionen anmodede jeg om udlån af institutionens skriftlige materiale om magtanvendelse foretaget på afdeling Bakken i perioden fra den 1. januar 2009 til og med den 10. januar 2010. Hvis antallet af sager oversteg 10, ønskede jeg dog kun de seneste 10 sager. For at have et sammenligningsgrundlag bad jeg tillige om at låne 10

sager om magtanvendelse foretaget i den ovennævnte periode på afdeling Skoven og afdeling Kilden. Jeg modtog samme dag 20 magtanvendelsesindberetninger forud for varslingen den 11. februar 2010 af inspektionen.

De nærmere regler om magtanvendelse findes i magtanvendelsesbekendtgørelsen, som er udstedt i medfør af bl.a. § 123 i lov om social service. På inspektionstidspunktet gjaldt lovbekendtgørelse nr. 941 af 1. oktober 2009, som nu er afløst af lovbekendtgørelse nr. 1096/2010, og bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet. Sidstnævnte bekendtgørelse er nu afløst af bekendtgørelse nr. 1093/2010.

Under inspektionen bad jeg også om at få udleveret nogle eksempler på handleplaner (jf. servicelovens § 140). Jeg modtog efterfølgende kopi af to handleplaner der er udarbejdet for to af centerets børn. Jeg henviser til pkt. 4.3 nedenfor. Jeg modtog under inspektionen endvidere to udviklingsplaner udarbejdet for to af centerets børn henholdsvis den 3. og 4. november 2009.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Børnecenter Himmerland og Rebild Kommune for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger om de faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Rebild Kommune har ved e-mail af 3. november 2010 fremsendt børnecenterets og kommunens fælles bemærkninger, hvoraf de fleste er indarbejdet i denne rapport.

2. Generelt om Børnecenter Himmerland

Børnecenter Himmerland blev etableret i 1951 under navnet William S. Knudsens Børnehjem og blev drevet af organisationen "Red Barnet" indtil 1976 i henhold til en driftsaftale med Socialstyrelsen. I 1976 overtog Nordjyllands Amt driftsaftalen og indkredsede målgruppen til børn fra Nordjyllands Amt. I 1992 skiftede børnehjemmet navn til Børnecenter Himmerland som led i en større omstrukturering på institutionsområdet. Som led i kommunalreformen overgik børnecenteret til Rebild Kommune den 1. januar 2007. Børnecenteret fungerer som et miljøterapeutisk behandlingshjem for børn og unge med alvorlige omsorgssvigt og dertil tilknytningsmæssige forstyrrelser. I det følgende anvendes betegnelsen børn som dækkende over både børn og unge.

Børnecenter Himmerland har tre afdelinger. På afdeling Kilden modtages børn akut som følge af en pludselig opstået situation. Børnene er på afdelingen indtil kommunens sagsbehandler har fået skabt klarhed om barnets fremtid. De akut kriseramte børn tilbydes omsorg, stabilitet og trygge rammer.

På Kilden modtages desuden børn som indskrives til observation. Disse børn er i en 6-måneders periode under socialpædagogisk observation med det formål at udarbejde en rapport som beskriver børnenes behandlingsbehov. I næsten alle tilfælde foretager centerets psykolog også en psykologisk undersøgelse af børnene. Resultaterne heraf munder ud i en rapport som fremlægges for forældre og kommunens sagsbehandler ved afslutningen af observationsperioden, og den danner grundlag for den fremtidige plan der skal laves i forhold til barnet. I nogle af tilfældene vurderes det at barnet skal forblive på børnecenteret, og varigheden af det fortsatte ophold og den pædagogiske og eventuelt behandlingsmæssige indsats aftales nærmere med kommunen.

På afdelingerne Bakken og Skoven bor de børn som anbringes til socialpædagogisk behandling i henhold til en miljøterapeutisk tilgang. Det kan både være børn som tilbydes behandling med henblik på at vende tilbage til familien, en plejefamilie eller en anden permanent foranstaltning, og børn med tilknytningsforstyrrelser som tilbydes en længerevarende behandling. Sidstnævnte børn forbliver efter al sandsynlighed på børnecenteret indtil der er fundet et relevant ungetilbud.

Den miljøterapeutiske tilgang handler om at udnytte de muligheder der ligger i det daglige samværs rutiner og socialpædagogiske aktiviteter. Dette indebærer at hverdagen er planlagt, struktureret og rummelig. Børn med tilknytningsforstyrrelser har ofte vanskeligheder i form af en udadreagerende og dyssocial adfærd. Derfor lægges der vægt på at opbygge relationer i det omfang det enkelte barn formår det. Børnene arbejder med deres udvikling på forskellige niveauer – både i samspil med andre børn og voksne og ved aleneaktiviteter. Der arbejdes med udvikling af sociale kompetencer, følelsesmæssig udvikling og øget selvværd. Dagligdagen er kendetegnet ved omsorgsfuldhed, forudsigelighed, tydelige voksne og samtidig læring, udfordring og dialog. Behandlingen har til formål at gribe ind i barnets personlighedsstruktur i form af tæt udviklingsstøtte. Fokus rettes mod at barnets eventuelle fejludvikling stoppes og erstattes med en mere hensigtsmæssig funktionsmåde.

Børnecenteret er normeret til 18 børn, fordelt på de 3 afdelinger med 6 børn på hver afdeling. På tidspunktet for inspektionen var der 15 børn. Børnene er af begge køn i alderen 4-16 år. Aldersgrænsen er fleksibel når der er tale om søskende. På behandlingsafdelingerne må børnene ikke være mere end 10 år ved indskrivningen. Børnene er fortrinsvis normalt begavede.

Hjemmet er oprettet og drives efter servicelovens §§ 66 og 67, stk. 1.

3. Bygningmæssige forhold mv.

Børnecenter Himmerland er beliggende mellem Skørping og Rebild i naturskønne omgivelser. Bygningen er opført i gasbeton med rødt tegltag og er bygget i tre plan: en høj kælder, stueetage samt 1. sal under skråtaget. Børnecenteret råder over en meget stor naturgrund, omkranset af træer.

Børnecenterets tre afdelinger: Skoven, Kilden og Bakken er adskilte, men ligger i samme bygning. Bygningen består af en langside der huser afdelingerne Skoven og Kilden. Vinkelret derpå er en bygning der indeholder afdeling Bakken, som ligger i den fjerne ende af længen; nærmest sammenføjnngen ligger et fællesområde med personalegarderobe, personalerum og den fælles garderobe for børnene på Skoven og Kilden. Hovedindgangen ligger i hjørnevinklen mellem de to bygninger, og markerer adskillelsen mellem Kilden (til venstre) og Skoven (til højre) for indgangen.

3.1. De tre afdelinger

De tre afdelinger ligger alle i stueetagen, og hver afdeling er indrettet med bl.a. seks værelser, et kontor, fælles bade- og toiletforhold samt et køkken/alrum og opholdsstue.

3.2. Afdeling Kilden

Kilden ligger til venstre for indgangen i kompleksets langside og adskiller sig fra de to øvrige afdelinger ved bl.a. at rumme børnecenterets storkøkken.

Afdelingen har en gennemgående midtergang med værelser og øvrige rum fordelt på hver side heraf. I gangen er ophængt en tavle der viser (med navn og foto) hvilke voksne der er på arbejde hver dag i ugen, henholdsvis morgen, aften og nat. For enden af gangen, i gavlen, er der et stort vinduesparti med udsigt til en overdækket terrasse og videre ud til centerets udendørs faciliteter med legeplads, boldbaner osv. Terrassen har et par borde og bænke, grill mv.

Værelserne er af lidt varierende størrelse, men generelt fra ca. 10 m² og op. De fremtræder lyse og venlige. Børnecenteret stiller det almindelige børneværelsesinventar til rådighed, men værelserne er derudover alle personligt indrettet hvad angår udsmykning og tilbehør. På Kilden har en af pædagogerne syet gardiner, sengetæpper osv. i matchende stoffer og farver til nogle af værelserne.

Et lille rum er indrettet til fælles brug med en computer af ældre dato og en spillekonsol.

Spiseafdelingen ligger lige ved siden af centerets køkken. Alle seks børn og afdelingens voksne sidder sammen omkring spisebordet, og alle børnene har faste pladser. Bordplanen er sammen med ugens madplan og ugen "tjans"-plan hængt op på opslagstavlen i spisestuen. Tjans-planen viser for hver enkelt dag i ugen hvilket barn der sammen med en voksen har ansvaret for bl.a. at rydde af bordet, sætte stole op, feje gulv osv. Foruden spisepladsen indeholder rummet en pc-arbejdsplads med printer og en reol fyldt med brætspil og lignende.

Det tilstødende køkken, der forbereder såvel frokost som aftensmad til alle tre afdelinger, er moderne indrettet og med det udstyr der hører til et storkøkken.

Over for spisestuen ligger Kildens opholdsstue. Rummet er møbleret med lyse bøgetræsmøbler og indeholder bl.a. to tremmesofaer med sorte læderhynder, to dertil matchende lænestole, en sort sækkestol, et sofabord samt nogle hylder og reoler med pyntegenstande, bøger og kurve med legetøj. Stuen har et fladskærms tv, dvd-afspiller og stereoanlæg. Stuen fremtræder lys og venlig med stearinlys, billeder på væggene og adskillige grønne planter.

3.3. Afdeling Skoven

Skoven ligger i den modsatte ende af bygningen i forhold til Kilden, dvs. til højre for indgangen. Også her er der en midtergang som fordelingsrum for de enkelte værelser mv., og der er ligeledes i gangen ophængt en tavle der viser hvilke voksne der er på arbejde i løbet af dagen og i løbet af ugen.

Fra afdelingen er der adgang til trappen der fører op 1. sal, som bl.a. huser administrationen, og ned til kælderen.

Værelserne er nogenlunde tilsvarende Kilden og er således ikke særskilt beskrevet.

Der er et meget lille computerrum med en noget utidssvarende computer.

Der er et fuldt udstyret køkken samt en spiseafdeling – med faste pladser efter en plan ophængt på opslagstavlen. I køkkenet anrettes den mad som er forberedt af madmønden i køkkenet på Kilden. Afdelingen laver selv morgenmad.

En høj reol adskiller køkken/alrummet fra opholdsstuen; på reolen opbevares bøger, brætspil samt pyntegenstande og billeder af børnene.

Møblementet i opholdsstuen består af en hjørnesofa i sort læder, et sofabord, et par klassiske armstole i hørflot samt forskellige reoler i lyst træ med bl.a. tv og dvd-afspiller. Der er skabt en hyggelig stemning med bl.a. stearinlys, pyntegenstande, billeder på væggene og grønne planter.

Fra opholdsstuen er der udgang til en stor terrasse med borde og bænke og fuglefoederbræt. Fra den højtliggende terrasse er der trapper ned mod den del af haven der rummer bl.a. børnecenterets bålplads, brændeskure osv.

Fra Skoven (og tillige fra Kilden) er der adgang til fællesområdet hvor bl.a. garderoben befinder sig.

3.4. Fællesområde med personalefaciliteter, garderober mv.

Vinkelbygningen er placeret midt på hovedbygningens langside. Den del af bygningen som er nærmest hovedbygningen, er et fællesområde hvortil både Kilden, Skoven og Bakken har direkte adgang, fra hver sin side.

Fællesområdet rummer først og fremmest personalefaciliteterne. Her er personalegarderoben, toilet/bad og et personalerum. Personalegarderoben har aflåselige skabe foruden knagerækker til tøj og hylder til skiftesko/-støvler. Her hænger også nøglerne til centerets to minibusser, skemaet over buskrævende faste aktiviteter og reservationskemaet til yderligere lån af en af minibusserne.

Over for personalegarderoben ligger personalerummet. Det er lyst og indbydende indrettet, med vinduer på rummets langside. Den ene endevæg er dekorativt tapetseret med et blomstret tapet i hvide, lilla og grønne farver, og det meste af det øvrige inventar og tilbehør er holdt i disse tre farver. På den modsatte endevæg er ophængt en reol i hvide og lilla farver, og i midten af rummet står et stort møde-/spisebord i hvidt træ med lilla dækkeservietter og hvide stole. I det ene hjørne står en komfortabel hvilestol. Endelig er der et klaver.

Den fælles garderobe for børnene fra både Skoven og Kilden befinder sig også i fællesområdet. Garderoben er indrettet med et traditionelt, fastmonteret garderobesystem med en hylde øverst, dernæst knager og nederst plads til fodtøj.

Fra fællesområdet fortsætter gangen ind til Bakken; lige før indgangen til Bakken hænger centerets brandalarm på væggen. Der er ligeledes et skilt med instrukser i betjening af brandalarmen og et skilt med en generel evakueringsinstruks.

3.5. Afdeling Bakken

Det første af afdelingens lokaler man kommer ind i fra fællesområdet, er et "spillelokale" indrettet med et tv med spillekonsol, en pc samt en Nintendo Wii med tilhørende sækkestole. Der er også et mindre spisebord, hvor de to ældste børn (på 13-14 år) spiser. Rummet kan også bruges til fester, idet der er ophængt en discokugle og tilhørende lysudstyr.

Køkkenet er tilsvarende de øvrige to afdelinger, dog har man her valgt en spisebordsløsning med to separate borde.

Møblementet i opholdsstuen består ligesom i Skoven af en hjørnesofa i sort læder, to matchende lænestole, sofabord og reoler med bl.a. fladskærms tv, dvd-afspiller og stereoanlæg. Også her er der skabt en hyggelig atmosfære med gardiner, grønne planter, stearinlys og billeder på væggene.

De fleste af værelserne har tilsvarende størrelse som de to øvrige afdelinger; dog er to af værelserne forholdsvis små. Det ene værelse blev efter det oplyste beboet af et barn som har behov for enkle og tætte rammer. Flere af de øvrige værelser var med personalets hjælp meget kreativt dekoreret med fotostater eller vægmalerier med f.eks. fodboldklub logoer.

Garderoben som hører til Bakken, har en knagerække samt hylde foroven og foruden. Fra garderoben er der via en trappe adgang til 1. sal af bygningen.

3.6. Toilet- og badeforhold

Ingen af værelserne har eget bad og toilet; hver afdeling har således fælles toilet- og bade faciliteter. Toilet- og badeforholdene i f.eks. afdeling Skoven består af to brusenicher med badeforhæng, et badekar, håndvaske og to toiletter (det ene – med skilt på døren – forbeholdt piger). Der er hvide fliser på væggene, knagerækker til håndklæder og hylde til tandkrus/-børster, shampoo mv. I Skoven var der fugtskader på loftet i brusenichen, hvor malingen var skallet af; på Bakken var malingen skallet af vandrørerne.

Jeg går ud fra at børnecenteret løbende er opmærksom på at få eventuelle fugtskader i badeværelser udbedret.

3.7. 1. sal

Fra hver afdeling er der adgang til 1. sal.

1. salen af hovedbygningens langside rummer i den ene ende mødelokale samt kontorer til forstanderen, socialrådgiver og kontorphersonale.

Længere henne ad gangen er der et besøgsrum som forældre kan bruge når de besøger deres børn. Dette rum er indrettet med et spisebord med plads til fire personer, en sofa, sofabord og to lænestole samt en reol med spil og legetøj. Der er tæpper på gulvet og billeder på væggene.

I den modsatte ende af gangen er der et stort lokale i hele bygningens bredde som er beregnet som en slags klublokale for de større børn. Rummet indeholder et spisebord med plads til seks personer og en hvid hjørnesofa med sofabord. I et tilstødende lokale er der et køkken med spiseplads. Det blev oplyst at rummet for tiden ikke er i brug.

1. salen af vinkelbygningen huser bl.a. et musikrum og et lokale indrettet med henblik på legeterapi.

Som brandtrappe er der en vindeltrappe med udgang i forbindelse med kontoradministrationen.

3.8. Kælder

I kælderen findes centerets vaskefaciliteter. I gangen er der opstillet et meget langt bord, inddelt i felter med hvert barns navn, hvor tøjet bliver lagt efter vask.

Der er også et gymnastiklokale med ribber, madrasser, motoriktræningsredskaber, bordtennisbord og boksepude.

Hængslet i loftet til ophængning af boksepuden bør efterses idet det virker lidt løst. Jeg går ud fra at børnecenteret vil være opmærksom herpå.

I kælderen findes der også nogle kasser således at der kan bygges en lille scene.

3.9. Udendørsarealer

Til Børnecenter Himmerland hører store udendørsarealer.

I forbindelse med indgangspartiet er der en stor flisebelagt plads som egner sig til f.eks. cykel-, mooncar- og rulleskøjteaktiviteter og til basketballspil.

Til venstre herfor er der en stor legeplads i naturstil med bl.a. gynger, klatrestativ og balancebomme. Hele området har sand som faldunderlag, men derudover er der i det ene hjørne indrettet en decideret sandkasse med de dertilhørende legeting.

Bag legepladsen er der boldbaner med fodboldmål.

Yderst, i forbindelse med de træer som omgiver grunden, er der en kunstigt anlagt bakke og en bane til bmx.

På den anden side af bygningen, ved bagsiden af hovedbygningen, er der et areal med bålplads, legehuse og brændeskure.

Endelig er der på Bakkens terrasse et kaninbur med to kaniner som tilhører et af børnene.

4. Børnene

4.1. Generelt

Børnene på centeret er i den skolepligtige alder. På tidspunktet for inspektionen var det yngste barn 5 år og det ældste barn 14 år. Børnene på Skoven og Bakken bor på børnecenteret i flere år, ofte indtil der er fundet et relevant ungetilbud. Det barn som havde boet længst på børnecenteret, havde boet der i 6 år.

Børnene har som nævnt sociale og adfærdsmæssige problemer som bunder i tidlige følelsesmæssige skader, og omfattende tilknytningsforstyrrelser i forhold til andre mennesker. Som følge heraf har de fleste børn skolemæssige problemer og indlæringsvanskeligheder. De fleste af børnene er som nævnt normalt begavede.

Børnene kommer som oftest fra eget hjem. Geografisk kommer de fra Nordjylland.

På tidspunktet for inspektionen var ca. halvdelen af børnene tvangsanbragte. Børnecenteret støtter børnene i at have en tæt kontakt med deres forældre og sørger for at forældrene er informerede om barnets hverdag. Børnene får jævnligt besøg af foræl-

drene og er efter aftale hjemme på besøg i weekender og i ferier. Nogle af børnene har overvåget samvær med deres forældre.

4.2. Visitering

Det følger af servicelovens § 50, stk. 1, at kommunalbestyrelsen, hvis det må antages at et barn eller en ung kan trænge til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal undersøge barnets eller den unges forhold. Afgørelsen træffes som udgangspunkt med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge hvis han eller hun er fyldt 15 år. Der er dog mulighed for at gennemføre en undersøgelse uden den unges samtykke efter § 50, stk. 9, og uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge efter § 51.

Efter lovens § 50, stk. 6, skal undersøgelsen munde ud i en begrundet stillingtagen til om der skal iværksættes foranstaltninger til støtte for barnet eller den unge, og i givet fald hvilke. En af de mulige foranstaltninger er efter § 52, stk. 3, nr. 8, anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, jf. § 66. Dette kan f.eks. være en institution som Børnecenter Himmerland.

Inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter bl.a. § 52, skal der ifølge § 140, stk. 1, udarbejdes en handleplan. Betyder hensynet til barnet eller den unge at man ikke kan vente på at der bliver udarbejdet en handleplan, er det tilstrækkeligt kortfattet at angive formålet med foranstaltningen. Kommunalbestyrelsen har så ansvaret for snarest muligt og senest inden 4 måneder at opstille en handleplan.

Når et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, skal der således som udgangspunkt foreligge en undersøgelse af barnets forhold efter § 50 og en handleplan for det videre forløb efter § 140.

Børnecenter Himmerland visiterer i samarbejde med Rebild Kommune de børn som henvises til ophold på centeret. Ofte kontakter hjemkommunen telefonisk børnecenteret for at forhøre sig om der er plads, og om barnet hører hjemme i målgruppen. Hjemkommunen beskriver i sin henvisning baggrunden for den ønskede anbringelse og vedlægger relevant oplysningsmateriale, f.eks. § 50-undersøgelsen, psykologiske undersøgelser, børnepsykiatriske undersøgelser, udtalelser fra skole, daginstitution mv. Derefter afklares det om barnet kan optages på børnecenteret.

Jeg beder børnecenteret om at oplyse hvilke personer på centeret der foretager visitationen.

Børnecenteret lægger stor vægt på en grundig udredning og visitering af børnene for at få afklaret om børnene passer ind i målgruppen for børnecenteret. Der holdes afklarende møder med sagsbehandler og personalet på børnecenteret for at afstemme forventningerne. Børnecenteret er ikke umiddelbart egnet til at modtage børn med fysiske handicap, men er ikke uvillig hertil hvis centeret på forhånd kan planlægge modtagelsen af barnet. Hvis et barn f.eks. har en organisk skade som bevirker at det hører under handicapområdet, visiteres barnet videre af hensyn til behovet for de andre børn på børnecenteret.

Når det er besluttet at et barn skal bo på Børnecenter Himmerland aftales der et indskrivningsmøde med forældrene, forstander, afdelingsleder, kontaktpædagog, socialrådgiver, psykolog og skole. Dernæst aftales der to forbesøg. På det første besøg deltager eventuelt kun forældrene, og på det andet besøg deltager også barnet. Ved det første besøg vil afdelingens børn ofte være ude af huset. På besøgene fortælles der om hjemmet, og et indflytningstidspunkt fastlægges. Der arrangeres eventuelt også et forbesøg på skolen.

Hvert barn har to kontaktpersoner. Den ene er pædagog i den afdeling hvor barnet bor, den anden kontaktperson er børnecenterets socialrådgiver, afdelingsleder eller forstander. Kontaktpersonerne har ansvaret for samarbejdet med forældre, skole og sagsbehandler fra hjemkommunen. Det er kontaktpersonerne der i samarbejde med de øvrige medarbejdere i teamet for barnet udarbejder observationsrapporter og behandlingsplaner for barnet. Børnecenterets psykolog udarbejder test og undersøgelser af barnet og laver legeterapi for de børn som har brug for det.

Der afholdes to statusmøder om året. Til brug for møderne vil der foreligge en statusrapport/udviklingsplan på barnet, og det er disse rapporter som ligger til grund for dagsordenen på statusmøderne. På statusmøderne deltager forældre, eventuelt en støtteperson til forældrene, afdelingslederen, kontaktpædagogen og socialrådgivere. Formålet med mødet er at vurdere, godkende og eventuelt justere den videre udvikling og behandling. Sagsbehandleren fra den anbringende kommune deltager også i statusmøderne, og vedkommende har i tilknytning til mødet en samtale med barnet (børnesamtalen).

4.3. Handleplaner

Det fremgår af § 140 i serviceloven at der for blandt andre den persongruppe som inspektionen omfatter, skal udarbejdes en handleplan inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter § 52, § 58 eller § 76 i serviceloven.

Serviceovens § 140, stk. 5 og 6, bestemmer følgende om hvad en handleplan skal indeholde, og hvordan den skal udarbejdes:

”§ 140

...

Stk. 5. En handleplan skal angive formålet med indsatsen, og hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet. Handleplanen skal bygge på de undersøgelser, der er gennemført, jf. § 50, og opstille mål og delmål i forhold til barnets eller den unges

- 1) udvikling og adfærd,
- 2) familieforhold,
- 3) skoleforhold,
- 4) sundhedsforhold,
- 5) fritid og venskaber og
- 6) andre relevante forhold.

Stk. 6. En handleplan skal endvidere angive indsatsens forventede varighed. I sager om anbringelse uden for hjemmet, jf. § 52, stk. 3, nr. 8, og § 58, skal en handleplan tillige angive, hvilke former for støtte der selvstændigt skal iværksættes over for familien i forbindelse med, at barnet eller den unge opholder sig uden for hjemmet, og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse.”

Det fremgår af pkt. 275 i vejledning nr. 99 af 5. december 2006 om særlig støtte til børn og unge og deres familier at formålet med § 140 i serviceloven er at sikre at handleplanen på en klar og konkret måde angiver både formål, mål og delmål for indsatsen over for barnet eller den unge. Handleplanen skal desuden sikre en tilstrækkelig systematik i disse sager, sikre en god opfølgning på effekterne af indsatsen, give familien et overblik over sagens forløb og give en konstruktiv overlevering af sagen ved et eventuelt sagsbehandlerskift.

Det følger af pkt. 276 i den ovennævnte vejledning at mål og delmål skal anføres så specifikt som muligt i handleplanen. Indsatsen og målsætningerne skal beskrives så præcist at de giver konkrete anvisninger på hvad der skal ske i sagen. Samtidig skal målene også beskrives så præcist at det er muligt for både barnet og den unge, familien, kommunen og personalet i de enkelte foranstaltninger at vurdere sagen og tage stilling til om og hvornår målene er opnået.

Efter servicelovens § 140, stk. 8, skal kommunalbestyrelsen også tilbyde forældrene at udarbejde en særskilt plan for støtten til forældrene i forbindelse med at deres barn bliver anbragt uden for hjemmet. Tilbuddet skal fremsættes i forbindelse med at der udarbejdes en handleplan forud for anbringelsen, men forældrene har også efterfølgende – under anbringelsen – ret til at få udarbejdet en handleplan for støtten til familien.

Efter min anmodning om at få kopi af to typiske handleplaner, modtog jeg to handleplaner vedrørende to børn.

Den ene plan er udarbejdet af Nørager Kommune den 3. marts 2006. Kommunen er efter kommunalreformen en del af Rebild Kommune. Barnet – som er frivilligt anbragt – blev indskrevet på børnecenteret den 15. marts 2006.

Planen angiver formålet med foranstaltningen i forhold til punkterne i § 140, stk. 5, punkt 1-6, men planen opstiller ikke nogen mål eller delmål i forhold til barnets sundhedsforhold eller fritidsforhold og venskaber. Planen indeholder heller ikke nogen angivelse af hvilke former for støtte der selvstændigt skal iværksættes over for moderen i forbindelse med at barnet blev anbragt uden for hjemmet. Jeg kan ikke umiddelbart se hvorvidt der foreligger en undersøgelse efter § 50 i serviceloven.

Kommunens handleplan er på disse punkter ikke tilstrækkelig. Dette giver mig dog ikke anledning til at foretage noget i forhold til kommunen.

Den anden handleplan er udarbejdet af Brønderslev Kommune den 29. juni 2009. Planen vedrører et frivilligt anbragt barn som blev indskrevet på børnecenteret den 30. juni 2009.

Denne handleplan er meget uddybende i forhold til beskrivelsen af barnet under de enkelte punkter, og jeg har ingen bemærkninger til denne plan ud over at jeg heller ikke her kan se hvorvidt der foreligger en undersøgelse efter § 50 i serviceloven. Jeg foretager ikke noget i forhold til kommunen.

På min anmodning modtog jeg også kopi af to udviklingsplaner udarbejdet af Børnecenter Himmerland. Den ene plan vedrører et barn med fødselsdato den 29. oktober 1998. Barnet er indskrevet på børnecenteret den 12. december 2005. Den anden plan

vedrører et barn med fødselsdato den 18. september 1998. Barnet er indskrevet på centeret den 19. september 2008.

På begge udviklingsplaner er der rubrikker til beskrivelse af formålet med opholdet og baggrundshistorie, men på ingen af planerne er disse rubrikker udfyldt. På en af udviklingsplanerne er der henvist til kommunens handleplan. Jeg går ud fra at dette også gælder for den anden plan.

Begge planer indeholder følgende punkter:

- Barnets ressourcer
- Barnets vanskeligheder
- Udvikling siden sidste udviklingsplan
- Lang- og kortsigtede mål for det pædagogiske arbejde
- Plan for det pædagogiske arbejde
- Hvilke tegn vil der være på at målene er nået?
- Hvad skal yderligere undersøges – og af hvem?
- Dato for udviklingsplanens ikrafttræden

I den ene plan (vedrørende barnet med fødselsdag den 18. september 1998) er der ikke angivet et tidspunkt for evaluering og udarbejdelse af en ny udviklingsplan, ligesom det heller ikke fremgår hvem der har udarbejdet planen. Jeg beder om børnecenterets bemærkninger hertil.

Begge planer er udarbejdet med ikrafttræden i november 2009, og børnene har forinden været indskrevet på børnecenteret i flere år. På den baggrund beder jeg om børnecenterets bemærkninger til at der står meget lidt eller intet vedrørende barnets eget perspektiv.

4.4. Forældreindflydelse og -kontakt

Barnet bliver som nævnt tilknyttet to kontaktpersoner når det kommer til børnecenteret. Forældrene inviteres til at deltage i indskrivningsmødet og de efterfølgende statusmøder. På indskrivningsmødet aftales det hvordan samværet skal være. Der laves normalt faste aftaler om forældrebesøg på børnecenteret, og om hvornår barnet er hjemme i weekender og ferier.

Hvis barnet går i skole, kan forældrene ringe efter skoletid og frem til sengetid, helst i tidsrummet fra kl. 18.30-19.30. Hvis barnet ikke går i skole, kan forældrene også ringe om formiddagen.

Børnecenteret afholder hvert år en juleklippedag og en sommerfest hvor tidligere elever og deres forældre også inviteres.

Der er ikke etableret et forældreråd på børnecenteret. Ledelsen på børnecenteret oplyser at baggrunden herfor er historisk betinget. På grund af et hurtigere flow af børn er det vanskeligt at opretholde et forældreråd. I stedet forsøger centeret fire gange årligt at lave cafearrangementer for forældrene. To af gangene er cafearrangementet placeret i forbindelse med juleklippedagen og sommerfesten. Cafemøderne bliver ledet af psykologen og socialrådgiveren. Ved hvert arrangement er der et emne på dagsordenen, f.eks. børn og motion eller børn og kost, hvor f.eks. en diætist fra Rebild Kommune medvirker. Endvidere informerer ledelsen på møderne om institutionen.

I forbindelse med inspektionen opfordrede jeg børnecenteret til fortsat at forsøge at etablere et forældreråd for på den måde at få belyst problemstillingerne fra så mange sider som muligt.

Jeg beder hjemmet om at oplyse hvorvidt der udarbejdes et referat fra cafemøderne, således at de forældre som ikke har mulighed for at deltage, også kan holde sig orienteret.

4.5. Medicin, læge mv.

På tidspunktet for inspektionen var to af børnene medicinerede med Ritalin. Børnecenteret samarbejder med en praktiserende børnepsykiater som børnene hver 3. måned besøger i hans konsultation.

Børnecenteret samarbejder desuden med en praktiserende læge i Rebild. Barnet bliver fulgt til lægen af en pædagog. Det fremgår af personalehåndbogen at børnecenterets holdning er at centeret hellere skal kontakte lægen én gang for meget end én gang for lidt.

Børnecenteret informerer skolen ved et barns sygdom, og der udarbejdes et notat herom i barnets kardex. Den voksne som har været med barnet til læge, videreformidler barnets diagnose og behandling til kolleger ved at skrive herom i kardex. Den voksne informerer også barnets forældre.

Medicin opbevares i aflåste skabe på afdelingerne. Det fremgår ligeledes af personalehåndbogen at når et barn er færdigbehandlet med receptpligtig medicin/creme, skal det eventuelt resterende medicin umiddelbart efter fjernes fra medicinskabet.

Jeg er ikke klar over hvad der sker med restmedicinen. Efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der er sket med restmedicinen og deraf uberettigede mistanker – kan det være fornuftigt at få en kvittering fra apoteket. En mulig løsning kan være at børnecenteret selv skriver op hvad der bliver afleveret, og anmoder om apotekets kvittering, f.eks. i form af et stempel.

Jeg beder børnecenteret tage stilling til om børnecenteret vil følge op på mit forslag om i forbindelse med afleveringen af restmedicinen at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af medicin.

4.6. Undervisning

Børn i den undervisningspligtige alder fra Kilden går fortrinsvis i Skørping Skole. Børnecenteret oplyser at skolen har gode indslusnings- og støttemuligheder. Børn fra de øvrige afdelinger går i Astrup Skole, som har et specielt undervisningstilbud i henhold til folkeskolelovens § 20, stk. 2, til børn med tilknytningsforstyrrelser.

Astrup Skole hører under Mariagerfjord Kommune. Det fremgår af Rebild Kommunes statusrapport fra 2008 at der har været forskellige skriftligheds- og dokumentationskrav i henholdsvis Mariagerfjords og Rebilds kommuners PPR i forhold til betegnelsen ”tilknytningsforstyrrelser”. Under inspektionen oplyste ledelsen på børnecenteret at der ikke har været ind- eller udskrivninger fra skolen i Astrup i 2009, så på den baggrund vidste ledelsen ikke om der fortsat var forskellige skriftligheds- og dokumentationskrav i de to kommuner.

Jeg beder Børnecenter Himmerland og Rebild Kommune om at oplyse hvorvidt der har været drøftelser med Mariagerfjord Kommune om de oplyste forskellige skriftligheds- og dokumentationskrav i de to kommuner, og i benægtende fald hvorvidt det overvejes at indlede drøftelser med Mariagerfjord Kommune om problemstillingen, således at eventuelle nye indskrivninger kan forløbe gnidningsfrit.

Da Børnecenter Himmerland ikke har en intern skole, foretager jeg mig i øvrigt ikke mere for så vidt angår børnenes undervisning.

4.7. Overlevering

Efter endt ophold udskrives barnet f.eks. til eget hjem, en plejefamilie eller et tilbud for unge. Der arbejdes altid på at der sker en grundig overlevering fra centeret til den nye placering. Hvis en kommune har behov for særlige tiltag over for et barn, kan børnecenteret tilbyde vejledning eller supervision i forhold til plejefamilier ved udslusning af børn, eller en særlig støtte-/kontaktpersonordning til barnet eller familiebehandling. Taksten for disse ydelser beregnes i forhold til opgaven. Ledelsen oplyste at disse ydelser ikke er særlig efterspurgt.

4.8. Daglig struktur og fritid

De børn som skal møde i skole kl. 8, vækkes i forhold til den strukturplan som er lagt, de spiser morgenmad og sendes i skole. Planen er med til at give børnene struktur i hverdagen og gøre hverdagen forudsigelig og overskuelig. De børn som går i skole i Astrup, bliver kørt til skole i en af børnecenterets egne busser. I bussen sidder børnene på faste pladser. De børn som går i skole i Skørping, cykler; et enkelt barn blev kørt i taxi.

Hjemmевærende børn vækkes kl. 8 og får morgenmad. Der holdes morgenmøde på afdelingerne fra kl. 9.30-9.45. Fra kl. 9.45-10.00 er der en fælles formiddagspause for hele personalet på børnecenteret. Resten af formiddagen laver pædagogerne aktiviteter sammen med de hjemmegående børn og udfører praktiske opgaver. Kl. 12 kommer de første børn hjem fra skole og får frokost, som består af rugbrød og pålæg. Børnene sidder på faste pladser omkring bordet. Fra kl. 13-14 er der skriftligt eller praktisk arbejde på afdelingerne, ærinder ud af huset og de store børn kommer hjem fra skole.

Når de store børn fra Astrup Skole kommer hjem, afholder Bakken hver dag kl. 14.15 en samling hvor alle børnene samles i sofaen i opholdsstuen. Børnene har her mulighed for at samle op på dagen og drøfte eventuelle konflikter. De voksne er opmærksomme på at styre kommunikationen under samlingen. Baggrunden for at samles på denne måde efter skoletid er at det medvirker til at gøre dagen mere overskuelig for børnene og letter skiftet fra skole til hjemkomst på børnecenteret.

På de andre afdelinger foretages der i dette tidsrum vagtskifte, og de voksne på afdelingerne drøfter forhold vedrørende overlappning.

Fra kl. 14.15/14.30-15.15 er der stille-/lektietime, hvor alle børn skal være på deres værelser. Der laves lektier og leges. De voksne går rundt og hjælper og taler med børnene. Målet er at de voksne er synlige og opsøgende i forhold til det enkelte barn. For de store børn laves der individuelle aftaler om lektiehjælp. Skoletaskerne pakkes til næste dag. For førskolebørnene planlægges der aktiviteter med pædagogisk indhold.

Kl. 15.15 er der tilbud om en eftermiddagssnack, som består af et stykke frugt. De voksne meddeler børnene hvilken voksen der har hvilke børn, og barnet og den voksne planlægger dagens forløb.

Resten af eftermiddagen er der aktiviteter. Det bestræbes at børnene leger meget ude. Nogle børn køres til legeaftaler ude i byen, og andre til aktiviteter såsom svømning, ridning og spejder.

Fra kl. 17-17.30 laves der aftensmad. Det er på skift en voksen og et barn på hver afdeling som har køkkentjansen og forbereder aftensmad. Mellem kl. 17.30 og 18 spises der, ryddes op og aftenens program gennemgås med børnene.

Mellem kl. 18 og 20 bades der og ordnes værelser. Afdelingerne ordner på skift vaskemaskinen. Børnene går hver især ned i kælderen med deres eget vasketøj, og med hjælp fra de voksne sorterer børnene tøjet og tager rent tøj med retur. Hvert barn har en vasketøjskurv på sit værelse.

Ca. kl. 19.15 er der tilbud om en aftensnack, som består af frugt eller en grovbolle. Der kan dog være undtagelser.

Børnene har individuelle sengetider, afpasset efter deres alder.

I weekenderne må børnene stå op kl. 7 og tage deres dyne med ind i stuen og se tv indtil kl. 8. Der er som hovedregel morgenmad indtil kl. 9. Det tilstræbes at lørdag er en besøgsfri dag så der er plads til aktiviteter ud af huset. Hver lørdag bliver der købt for 10 kr. lørdagsslik pr. barn. Der er også stilletime i weekenden, så vidt mulig fra kl. 14.15-15.15, hvor børnene kan lege stille og høre musik. Stilletime praktiseres fordi børnene har brug for ro. Tiden bruges også til at lære børnene at være alene og have det godt i eget selskab.

Der holdes børnemøder på de forskellige afdelinger. På en afdeling er det en gang om måneden, på en anden afdeling holdes der børnemøde en gang hver 14. dag.

I øvrigt har børnecenteret en tradition for at tage på en årlig skitur i uge 3 eller 4, at fejre fastelavn, at tage på koloni i uge 26 og at lave juleklip den første søndag i advent, hvor forældre og søskende inviteres. Senere i december måned tager børnene på en juleindkøbstur hvor de køber gaver til deres familie og spiser på Jensens Bøfhus.

Børnecenteret har 2 vågne nattevagter som dækker de 3 afdelinger.

4.9. Økonomiske forhold

Indskrivning i akut-, observations og behandlingsophold koster 1.735 kr. i døgnet. Indskrivning til behandling for en tilknytningsforstyrrelse koster 2.631. kr. i døgnet. Det er anbringelseskommunen der betaler for opholdet.

Tøj- og lomme penge gives efter en vejledning med fastsatte standardbeløb. Nogle af børnene sparer op til indkøb af større ting, f. eks. Nintendo Wii, og indkøb aftales nærmere med kontaktpædagogen.

Rebild Kommune aflægger børnecenteret revisionsbesøg som omfatter centerets regnskaber. Jeg forstod at kommunen ikke foretager revision af administrationen af børnenes penge.

Jeg beder Rebild Kommune om nærmere at redegøre for om dette er korrekt forstået, og i givet fald om nærmere at fremkomme med kommunens bemærkninger hertil. Jeg anmoder desuden om at modtage en kopi af resultatet af det seneste revisionsbesøg.

4.10. Mobiltelefoner, tv mv.

Kontaktpædagogen foretager sammen med forældrene en vurdering af hvorvidt det enkelte barn må have en mobiltelefon. De børn som har en mobiltelefon, må bruge telefonen på hverdage fra kl. 15-20.30, og i weekenden fra kl. 10.30. Ved måltider og aktiviteter skal mobiltelefonen enten være slukket eller efterladt på værelset. For at give børnene ro i skoletiden, om aftenen og om natten opbevarer børnecenteret børnenes mobiltelefoner. De opbevares på kontoret. Det ældste barn må godt have sin mobiltelefon med i skole, men skal aflevere telefonen når han kommer hjem. Børnene må ikke tage billeder af hinanden med telefonens kamera.

Der findes en afdelingstelefon på hver afdeling. Der må ikke ringes op til børnene efter kl. 21. Hvert barn har mulighed for ca. 15 minutters taletid på afdelingstelefonen.

Børnene må ikke have tv, computer og PlayStation på værelset, men der må gerne være musikanlæg. Der er fælles tv og stereoanlæg på afdelingerne. Desuden har børnecenteret computere som børnene kan bruge til lektier og spil.

Under min rundgang på Skoven bemærkede jeg at afdelingen havde to gamle computere til børnenes rådighed. Ledelsen medgav at børnecenteret ikke går så højt op i computere og spil, men i stedet prøver at få børnene til at lave nogle udadvendte aktiviteter sammen med legekammerater.

Jeg har forståelse for børnecenterets pædagogiske linje. Jeg går dog ud fra at børnecenteret vil overveje at anskaffe nogle mere tidssvarende computere/spillekonsoller på Skoven.

Børnecenteret går op i at børnene kun ser film og tv som er alderssvarende og at aldersvejledningen på materialet følges. Hvis børnene har fået tilsendt ikke-alderssvarende film fra forældrene, sendes det retur til forældrene.

Under inspektionen havde jeg som nævnt en samtale med fire af børnene. Børnene fortalte at på Bakken har børnene Wii og parabol, hvorimod børnene på Kilden og Skoven ikke har dette. Det betyder at børnene på Kilden og Skoven kun kan komme til at spille Wii hvis de har aftalt at lege med et barn på Bakken.

Under den afsluttende drøftelse med ledelsen forelagde jeg børnenes ønske om at også Skoven og Kilden fik en Wii spillekonsol, og ledelsen oplyste at man ville drøfte spørgsmålet med børnene og overveje om det kan lade sig gøre.

Jeg synes fortsat at det er en god ide at alle afdelinger har samme standard af spillemuligheder for børnene, bl.a. således at der ikke opstår jalousi mellem afdelingerne.

4.11. Rygepolitik

Børnecenteret følger Rebild Kommunes rygepolitik, og fra den 15. august 2007 trådte der et rygeforbud i kraft. Forbuddet gælder rygning både ude og inde. Det betyder at medarbejderne ikke må ryge på børnecenteret eller forlade børnecenteret for at ryge i

arbejdstiden. Det fremgår af personalehåndbogen at overtrædelse af rygeloven vil kunne få tjenstlige konsekvenser for den enkelte medarbejder.

Børnecenteret oplyste at centerets holdning er at rygning ikke er en social begivenhed, og at det har været en lettelse for mange at man fik en nedskreven politik på området. Det har været med til at forandre kulturen på stedet, og rygning er i dag intet problem.

4.12. Alkohol mv.

Det fremgår af personalehåndbogen at man som hovedregel ikke må drikke alkohol på børnecenteret, hverken personale eller børn. Der kan dog gøres undtagelser efter aftale med ledelsen i følgende situationer:

”Ved specielle højtider:

- Nytårsaften, Mortensaften, sommerfesten og juleaften. Her kan personalet nyde et glas rødvin/hvidvin eller øl.
- Ved festlige lejligheder, hvor der er gjort noget ekstraordinært ud af madlavning og borddækning, kan der serveres øl eller vin til maden til voksne.
- Ligeledes f.eks. når man tager på juleindkøbstur og efterfølgende spiser på restaurant, kan der serveres øl eller vin til voksne.
- Ved markering af runde fødselsdage eller specielle begivenheder kan der indtages en genstand.
- Personalefest, f.eks. julefrokost – afskedsfest o. lign. Det sikres, at festen afholdes i lokaler, der er klart afskilt fra, hvor børnene opholder sig.

Hvis personalet bliver opmærksomme på, at en kollega har et alkoholproblem, vil vi forsøge at støtte kollegaen i at komme i et alkohol behandlingstilbud.

Hvis en medarbejder møder påvirket på arbejde, er det kollegernes ansvar at konfrontere denne medarbejder med denne iagttagelse, og sende vedkommende hjem, og at underrette ledelsen.”

4.13. Rømning

Børnecenteret oplever af og til at et barn stikker af fra centeret. Det fremgår af personalehåndbogen at den almindelige procedure er at personalet leder efter barnet i området – bl.a. på Skørping station. Hvis det ikke lykkes at finde barnet, underrettes for-

stander eller dennes stedfortræder. Hvis disse ikke træffes, tager personalet selv stilling. Det vurderes hvor bekymrende rømningen er set i relation til barnets/børnenes alder, forudsætninger og erfaringer med at klare sig på egen hånd. Det vurderes om børnecenteret kan have kendskab til hvor barnet kan være søgt hen. Børnecenteret vurderer hvordan og hvornår forældrene underrettes.

Det vurderes hvornår Nordjyllands politi inddrages i sagen. I samråd med politiet vurderes det hvornår en egentlig efterlysning iværksættes. I givet fald gives barnets navn, cpr-nr. samt en dækkende beskrivelse af barnets udseende og påklædning til politiet. Oplysningerne om det enkelte barn kan findes i kardex og i journalen. Hvis barnet selv kommer tilbage, informeres forældrene og politiet straks. Ved langvarige eller gentagne rømninger informeres sagsbehandler/kommunen.

4.14. Seksuel adfærd

Nogle af børnene på hjemmet er meget grænseoverskridende, og nogle af børnene er stærkt seksualiserede. Der er derfor meget opmærksomhed på at der ikke sker grænseoverskridende ting i forhold til andre børn eller de voksne. Nogle af børnene må ikke være alene med andre børn på værelset uden opsyn. Børnene må ikke være kærester på børnecenteret.

Børnecenteret er meget opmærksom på problematikken, f.eks. hvilke børn der får lov til at overnatte på hinandens værelser. I givet fald sker det ofte med åben dør. Sådan som jeg har forstået det, har der været problemer med en bestemt dreng som overfaldt en pige. Pigen, som alligevel snart skulle udskrives, blev efterfølgende hentet af sine forældre.

Jeg beder børnecenteret oplyse om der er opsat bevægelsesalarmer på gangene som er tændt om natten. Hvis dette ikke er tilfældet, beder jeg børnecenteret om nærmere at redegøre for hvordan centeret er opmærksom på at forhindre grænseoverskridende adfærd mellem børnene.

Jeg beder også børnecenteret om at oplyse hvorvidt der er udarbejdet en skriftlig instruks i forhold til seksuelle grænseoverskridelser mellem børn og unge der er anbragt på centeret.

Der er også meget fokus på forholdet mellem pædagog og barn, herunder hvor grænsen går i forhold til balancen mellem for lidt og for meget omsorg, samt hvorvidt pæ-

dagogernes adfærd kan bruges imod dem. Medarbejderne er meget opmærksomme på at de ikke overskrider nogle af børnenes grænser.

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt den såkaldte "børneattest" anvendes i forbindelse med nyansættelser.

4.15. Vold mv.

Mange af børnene på børnecenteret har dårlig impuls kontrol og kan være udadreagerende over for både personalet og andre børn. Der er typisk tale om affekthandlinger og ikke egentlige overfald.

Børnecenteret har udarbejdet en krisehåndbog, som står i bogskabet i personalestuen. Den medarbejder som har haft en magtanvendelse, kan opleve det som en fysisk eller psykisk belastende og grænseoverskridende situation. Derfor er det vigtigt at de tilstedeværende kolleger er opmærksomme på krisereaktioner hos den eller de implicerede. Der kan være behov for at en krisepsykolog kontaktes. Denne vurdering kan tages op igen de næste dage. Kolleger vurderer om den pågældende medarbejder bør sendes hjem, og undersøger om der er pårørende til at tage imod vedkommende.

Jeg beder børnecenteret om at oplyse hvorvidt centeret har udarbejdet en liste med navne på pårørende som vedkommende ønsker bliver kontaktet, og har lavet aftaler med.

Hvis der er behov for at kontakte en psykolog, kan der umiddelbart tages kontakt med en psykolog med henblik på en akut behandling. Udgiften til denne samtale refunderes af børnecenteret. Det fremgår af personalehåndbogen hvilke psykologer henholdsvis Rebild Kommune og børnecenteret har aftaler med. Det fremgår ligeledes at der endnu ikke er en fast procedure i Rebild Kommune, så derfor henvises personalet til at kontakte enten forstander, sikkerhedsrepræsentant eller stedfortræder i disse situationer. Om nødvendigt kan personalet som nævnt tage direkte kontakt til psykologen for at lave en aftale.

Jeg beder Rebild Kommune om at oplyse hvorvidt kommunen nu har udarbejdet en handleplan i de tilfælde hvor personalet har været udsat for vold.

De almene regler for børnenes adfærd på børnecenteret fremgår af de vejvisere som er udarbejdet for de forskellige afdelinger på centeret. Af vejviseren for Bakken fremgår det bl.a. at børnene gerne må lege sammen på værelset med åben dør. Den voksne kigger ind af og til.

Når barnet leger udenfor, tilstræbes det at der følger en voksen med barnet ud. Ellers holdes der aktivt opsyn med det pågældende barn.

Når børnene vil besøge hinanden på de forskellige afdelinger, skal de voksne på begge afdelinger spørges for at undersøge om det er muligt. Der laves aftaler, og den voksne følger barnet.

Skal et barn lege med et barn uden for børnecenteret, skal det andet barns forældre kontaktes først.

5. Magtanvendelse

5.1. Regler om magtanvendelse i institutioner uden for hjemmet

Serviceovens kapitel 24 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten indeholder i § 123 og § 123 a regler for hvilke tvangsforanstaltninger der kan iværksættes over for børn og unge i institutioner uden for hjemmet. Serviceovens § 123, stk. 3 og 4, lyder sådan:

”Stk. 3. Under andre døgnophold uden for hjemmet end nævnt i stk. 1, som er formidlet af kommunen, må magtanvendelse kun ske, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 4. Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af tilbudet til kommunalbestyrelsen i den stedlige kommune for de tilbud, som kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, jf. § 148a, og regionsrådet for de tilbud, som regionsrådet fører tilsyn med, jf. § 5, stk. 7. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet orienterer opholdskommunen, jf. § 9 a, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område om indberetningen. Velfærdsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om magtanvendelse og om registrering og indberetning heraf.”

Efter serviceovens § 123 og § 123 a er der udstedt en bekendtgørelse (på inspektionsstidspunktet lovbekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007) om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet. Bestemmelserne i §§ 1-4 i bekendtgørelsen indeholder regler om hvornår der kan ske magtanvendelse – og i hvilken form –

over for børn og unge i ikke sikrede institutioner. Bestemmelserne har følgende indhold:

”§ 1. Magtanvendelse over for børn og unge omfattet af denne bekendtgørelse må kun anvendes, hvis der er hjemmel til det. Magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og skal stå i et rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Stk. 2. Legemlig afstraffelse er ikke tilladt. Fiksering er ikke tilladt. Ved fiksering forstås anvendelse af mekanisk tvangsmiddel i form af bælte, håndremme, fodremme, eller livstykke, samt anden form for mekanisk fastspænding. Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt.

§ 2. Fysisk magtanvendelse i form af, at barnet eller den unge fastholdes, eller føres til andet opholdssted er tilladt, hvis:

- 1) barnet eller den unge udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskab er uforsvarlig, eller
- 2) barnet eller den unge derved forhindres i at gøre skade på sig selv eller andre.

Stk. 2. Magtanvendelse efter stk. 1 skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Stk. 3. Magtanvendelse, som akut kan være nødvendig, vil være omfattet af straffelovens bestemmelser om nødværge, jf. straffelovens § 13.

...

§ 3. I opholdssteder for børn og unge, jf. lovens § 66, nr. 4, vil der alene kunne ske fysisk magtanvendelse efter § 2.

§ 4. I døgninstitutioner for børn og unge, jf. lovens § 66, nr. 5, vil der i ikke sikrede afdelinger kunne ske fysisk magtanvendelse efter § 2.

Stk. 2. Der vil i ikke sikrede afdelinger i døgninstitutioner for børn og unge endvidere kunne ske aflåsning af afdelingen om natten og undtagelsesvis i kortere perioder om dagen.

...”

Efter §§ 26 og 28 skal henholdsvis tilladte og ikke-tilladte magtanvendelser indberettes til henholdsvis opholdskommunen og kommunalbestyrelsen eller regionsrådet der fører tilsyn med tilbuddet. Bestemmelserne lyder sådan:

”§ 26. Ved anbringelse eller overførsel til en sikret afdeling, eller en særligt sikret afdeling, ved aflåsning af værelser om natten i sikret afdeling, ved anvendelse af isolation samt ved fysisk magtanvendelse efter § 2, herunder nødværge, på opholdssteder og døgninstitutioner med og uden sikrede afdelinger, skal tilbuddets leder eller dennes stedfortræder inden for 24 timer registrere følgende oplysninger på et indberetningsskema udarbejdet til dette formål:

- 1) barnets eller den unges navn og alder,
- 2) tidspunktet for indgrebet,
- 3) indgrebets varighed,
- 4) indgrebets art, og
- 5) begrundelse for indgrebet

Stk. 2. Barnet eller den unge, der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, skal gøres bekendt med skematilførslen og have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden.

Stk. 3. Indberetningsskemaet skal forefindes i tilbuddet i en dertil særlig beregnet protokol.

Stk. 4. Tilbuddets leder skal straks sende en kopi af indberetningsskemaet til opholdskommunen.

Stk. 5. Tilbuddets leder skal ved månedens udgang sammen med sine kommentarer indsende kopi af indberetningsskemaerne til kommunalbestyrelsen, for de tilbud, som kommunalbestyrelsen fører tilsyn med eller regionsrådet for de tilbud som regionsrådet fører tilsyn med, jf. lovens § 123, stk. 4, der gennemgår skemaerne. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet orienterer opholdskommunen om indberetningen.

§ 28. Overtrædelse af reglerne i kapitel 1-4, skal jf. stk. 2, registreres og indberettes til den kommunalbestyrelse eller det regionsråd, der fører tilsyn med det pågældende tilbud, jf. lovens § 148 a eller § 5, stk. 7.

Stk. 2. Den implicerede medarbejder skal i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, senest dagen efter episoden afgive skriftlig indberetning derom til tilbuddets leder, der sammen med sine kommentarer samt forklaringer fra personer der har overværet episoden, inden 3 dage videresender indberetningen til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Indberetningen skal indeholde følgende oplysninger:

- 1) de særlige forhold, der har begrundet indgrebet,
- 2) tidspunktet for den handling, der har givet anledning for indgrebet,
- 3) tidspunktet for indgrebet,
- 4) indgrebets varighed,
- 5) beskrivelse af indgrebets art,

- 6) beskrivelse af indgrebets formål,
- 7) hvem der foretog indgrebet
- 8) barnets eller den unges tilstand i den tid, indgrebet fandt sted, og
- 9) barnets eller den unges navn og alder

Stk. 3. Barnet eller den unge der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, skal gøres bekendt med indberetningen og have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden.

Stk. 4. Hvis der er begrundet mistanke om en strafbar handling, der er undergivet offentlig påtale, skal tilbuddets leder eller dennes stedfortræder straks sende indberetningen herom til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der skal tage kontakt til politiet.

Stk. 5. En anden medarbejder, som har overværet episoden, og som ikke dagen efter er bedt om oplysninger til indberetningen, har pligt til at meddele sin forklaring til tilbuddets leder.

Stk. 6. En anden medarbejder, der i øvrigt får begrundet viden om episoden, har ligeledes pligt til at meddele tilbuddets leder om denne viden.

Stk. 7. Tilbuddets leder skal samtidig med sin indberetning til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der fører tilsyn med tilbuddet, give kopi af denne til den implicerede medarbejder og skal orientere forældremyndighedens indehaver og opholdskommunen om indberetningen.

...

Stk. 10. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet skal træffe afgørelse om de driftsmæssige konsekvenser af indberetningssagen inden 6 uger efter at indberetningssagen er modtaget.”

Pkt. 453 i vejledning nr. 99 af 5. december 2006 om særlig støtte til børn og unge og deres familier lyder sådan:

”I bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, (...) findes en udtømmende opregning af, hvornår det inden for det sociale område kan være tilladt at anvende magt over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Anvendelse af magt over for anbragte børn og unge skal således have hjemmel i denne bekendtgørelse. Findes der ikke lovhjemmel til en given foranstaltning, vil der være tale om en ulovlig magtanvendelse.

Magtanvendelse må efter bekendtgørelsen ikke erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand, og magtanvendelsen skal begrænses til det absolut nødvendige

samt stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed. Det kan derfor være hensigtsmæssigt løbende at evaluere på det socialpædagogiske arbejde med henblik på at minimere antallet af magtanvendelser.

Som eksempel på en fysisk magtanvendelse kan nævnes, at barnet eller den unge fastholdes eller føres til et andet opholdssted. Hertil kræves imidlertid, at følgende betingelser er opfyldt:

Hvis barnet eller den unge udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskab er uforsvarligt, eller hvis barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre.

Den fysiske magtanvendelse skal være afpasset efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Der gælder forskellige magtbeføjelser for forskellige anbringelsessteder, idet magtanvendelsesmulighederne i opholdssteder for børn og unge og i ikke sikrede afdelinger i døgninstitutioner for børn og unge er meget begrænsede, mens der er nogle flere magtmidler til rådighed i sikrede og særligt sikrede afdelinger, hvis betingelserne herfor er opfyldt, herunder muligheden for isolation af variabel varighed. (...)"

5.2. Lukkede døre og frisk luft

Efter § 4, stk. 2, i bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet, kan institutioner som Børnecenter Himmerland aflåse afdelinger om natten og undtagelsesvis om dagen i kortere perioder.

Under inspektionen blev det oplyst at yderdørene på institutionen låses om natten. Der er lås på børnenes værelser, og børnene må låse værelserne udefra men ikke indefra. Værelserne låses f.eks. af om morgenen når børnene er i skole.

5.3. Modtagne registreringer

Som anført anmodede jeg under inspektionen om udlån af institutionens skriftlige materiale om magtanvendelse på Bakken for perioden fra den 1. januar 2009 til og med den 10. januar 2010, i henhold til afsnit VII, kapitel 24, i serviceloven (nu lovbekendtgørelse nr. 941 af 1. oktober 2009 om social service) og bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet.

Hvis antallet af sager oversteg 10, ønskede jeg dog kun at låne de seneste 10. For at have et sammenligningsgrundlag bad jeg samtidig om at låne yderligere 10 sager fordelt på henholdsvis Kilden og Skoven for samme periode.

På inspektionsdagen modtog jeg 10 indberetninger for magtanvendelse på Bakken foretaget i perioden 18. oktober 2009 til 20. januar 2010. Det forhold at den sidste indberetning var fra 20. januar 2010 og tidsmæssigt strækker sig ud over den periode som jeg bad om, har ingen betydning da magtanvendelsen stadig fandt sted før min varsling af inspektionen. Jeg modtog ligeledes 5 indberetninger fra Skoven som dækkede perioden fra den 19. juni 2009 til den 4. december 2009, og 5 indberetninger fra Kilden som dækkede perioden fra den 3. februar 2009 til den 11. maj 2009.

Ved min gennemgang af skemaerne har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på om proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

5.4. Anvendelse af skemaer mv.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 26, stk. 1, skal tilbuddets leder eller lederens stedfortræder inden 24 timer registrere følgende oplysninger på et indberetnings-skema der er udarbejdet til dette formål: barnets navn og alder, tidspunktet for indgrebet, indgrebets varighed, indgrebets art og begrundelsen for indgrebet.

Det fremgår af Rebild Kommunes skema for indberetning om magtanvendelse at institutionens leder skal have den skriftlige indberetning senest dagen efter episoden. Institutionens leder skal for lovlige magtanvendelser inden 14 dage videresende indberetningen til Rebild Kommune. Under inspektionen oplyste lederen af Rebild Kommunes godkendelses- og tilsynsafdeling at tidsfristen på 14 dage var ved at blive rettet, således at fristen bliver 1 måned og dermed følger bekendtgørelsens regler.

Jeg forstod under inspektionen at kommunen holder et møde ved månedens udgang om de indkomne indberetninger om magtanvendelse. Hvis der mangler nogle faktuelle oplysninger om hændelsen til at afgøre om magtanvendelsen var tilladt eller ikke var tilladt, beder kommunen om en uddybende forklaring fra børnecenteret. Kommunen oplyste at den medarbejder som modtager indberetningerne, løbende holder øje med udviklingen på området for magtanvendelser, ligesom magtanvendelserne drøftes på de tilsynsmøder som kommunen 6-8 gange årligt har med forstander og personale på børnecenteret.

Forud for inspektionen sendte børnecenteret mig personalehåndbogen. Det fremgår af afsnittet om magtanvendelse, som er revideret den 12. juni 2009, at nye medarbejdere vejledes om magtanvendelse og magtanvendelsesbekendtgørelsen, herunder også konkret om udfyldelse af indberetning på fællesdrevet på børnecenterets computer. Vejledningen gives af sikkerhedsrepræsentanten eller leder/afdelingsleder. Jeg er ikke i besiddelse af noget skriftligt materiale om Rebild Kommunes procedure i forbindelse med modtagelsen af børnecenterets indberetninger. Af afsnittet om magtanvendelse i personalehåndbogen fremgår bl.a. følgende huskeliste ved en magtanvendelse:

”Huskeliste for den implicerede og tilstedeværende kolleger ved en magtanvendelse:

- Skrive indberetningen om magtanvendelsen (findes på fællesdrevet på PCen).
- Indberetningen gemmes på fællesdrevet med barnets fornavn og dato.
- Beskrive magtanvendelsen i kardex (evt. kopi af indberetningen).
- Drøfte magtanvendelsen med kolleger og få respons på din indgriben.
- Informere forældre (forældremyndighedsindehaver) om magtanvendelsen.
- Informere ledelsen næste arbejdsdag (ved krise el. ulovlig magtanvendelse – straks).
- Barnet skal kende til og have mulighed for at få sine kommentarer med på indberetningen.
- Vurder om barnet har behov for krisebearbejdning evt. af en ikke impliceret kollega?
- Evt. anmeldelse af arbejdsulykke.
- Kollegial vurdering af om medarbejderen har behov for krisehjælp.
- Magtanvendelsen kan bearbejdes i afdelingsmødet (kollegial respons).
- Forstander læser og drøfter indberetningen med implicerede medarbejdere, og giver sin vurdering af magtanvendelsen inden den underskrives og sendes til Rebild Kommune og til anbringende kommune.”

Jeg er ikke i besiddelse af noget skriftligt materiale om børnecenterets tidsmæssige procedure i forbindelse med indberetninger om magtanvendelse til Rebild Kommune men går ud fra at det er 1 måned, jf. det ovenfor oplyste.

I det indberetningsskema fra Rebild Kommune som børnecenteret anvender i forbindelse med magtanvendelse, er der rubrikker til udfyldelse af institutionens navn, barnets navn, cpr-nr., navnet på den anbringende kommune og navn(e) på den eller de medarbejdere der har udøvet magtanvendelsen. Der er rubrikker til oplysning om datoen og tidspunktet for magtanvendelsen og magtanvendelsens varighed. Der er end-

videre en rubrik om indgrebets art og en rubrik til beskrivelse af den situation der udløste magtanvendelsen, hvor det skete og hvorfor det var nødvendigt at gribe ind. Der er derudover rubrikker til beskrivelse af barnets tilstand under magtanvendelsen, hvordan barnet blev påvirket under indgrebet og efter indgrebet og hvordan de andre børn blev påvirket af indgrebet. Der er også en rubrik til at beskrive om man kunne have handlet anderledes og hvorledes indgrebet blev afsluttet. Dernæst er der rubrikker til at skrive hvorledes der skete opfølgning med barnet, hvorledes hændelsen er evalueret i personalegruppen og hvorvidt der er hændelser i barnets liv i den seneste tid som kan have sammenhæng med hændelsesforløbet. Der er endvidere en rubrik til at skrive barnets redegørelse for episoden. Der er en rubrik til medarbejderens og eventuelle tilstedeværende kollegers dato og underskrift, en rubrik til hvorvidt kommunen og indehavere af forældremyndigheden er underrettet samt en rubrik til forstanderens vurdering og til dato og underskrift af forstanderen. Endelig er der en rubrik til konsulentens vurderinger og kommentarer.

De krav som magtanvendelsesbekendtgørelsens § 26, stk. 1, stiller til hvilke oplysninger der skal registreres på skemaet, er opfyldt i forhold til de skemaer fra Rebild Kommune som børnecenteret benytter. Rubrikkerne i skemaet er meget fyldestgørende i forhold til at beskrive episoden, herunder barnets reaktion og følelser. Jeg bemærker dog at skemaet henviser til en tidligere bekendtgørelse om magtanvendelse og ikke den nugældende.

Som skemaerne foreligger for mig i kopi indeholder skemaet ikke nogen rubrik til at angive at skemaet straks er sendt til opholdskommunen (bekendtgørelsens § 26, stk. 4), og i rubrikken til at angive at kommunen er underrettet er der ikke angivet nogen dato (bekendtgørelsens § 26, stk. 5).

På de 20 indberetninger om magtanvendelse som jeg modtog, var der ikke på et eneste skema angivet en dato for hvornår skemaet var sendt til henholdsvis opholds- og tilsynskommunen. Jeg har derfor ikke haft mulighed for at kontrollere hvornår skemaet er sendt til myndighederne. Jeg anmoder om nærmere oplysning om hvordan børnecenteret kontrollerer at alle indberetninger bliver videresendt til opholdskommunen straks efter at skemaet er udfyldt, og til tilsynskommunen ved hver måneds udgang.

I statusrapport for 2008 udarbejdet af Rebild Kommunes konsulent den 24. marts 2009 er det anført at der i 2008 havde været 32 anmeldte magtanvendelser, hvoraf 16 af magtanvendelserne havde været på Bakken. Det fremgår af rapporten at konsulen-

ten derfor havde været på afdelingen og talt om indholdet af magtanvendelsescirkulæret, og hvad der kan have indflydelse på at der udvikles en magtanvendelsessituation, herunder bl.a. vigtigheden af anerkendelse og rummelighed over for børnenes følelser. På Bakken påpegede konsulent en ustruktureret mødestruktur som hun mente kunne smitte af på afdelingen da mødet var ledet af afdelingslederen. Det fremgår af rapporten at afdelingen havde været præget af at deres forholdsvis nye afdelingsleder havde haft barselsorlov i 1 år og vendte tilbage i ½ år for derefter at sige op. Derefter valgte børnecenteret at opkvalificere en af medarbejderne fra en anden afdeling til ny afdelingsleder.

Det fremgår videre af statusrapporten at psykologen på børnecenteret siden efteråret 2008 har hjulpet afdelingen med at følge op på arbejdsopgaver. Det fremgår endvidere at konsulent har drøftet alle magtanvendelserne med forstanderen og problematiseret nogle af magtanvendelserne. Konsulent bad desuden om at børnenes holdning til det skete blev anført i indberetningerne.

I tilsynsrapporten af 18. juni 2009 fra det generelle tilsynsbesøg på børnecenteret den 4. juni 2009 fremgår det bl.a. at tilsynet med afsæt i en metode som hedder "Monitoring og audit" valgte at tage udgangspunkt i bl.a. magtanvendelser.

Tilsynsbesøget gav anledning til følgende konklusioner:

1. Børnecenter Himmerland skal ved magtanvendelse efterfølgende gøre barnet/den unge bekendt med skematilførelsen/indberetningen og give barnet/den unge mulighed for at ledsage denne med sin egen redegørelse.
2. Børnecenter Himmerland skal sikre sig, at ansatte medarbejdere har læst Bekendtgørelsen om magtanvendelse, evt. ved en grundig gennemgang hvorved den enkelte medarbejder får et solidt kendskab til indholdet og dets betydning i praksis.
3. Børnecenter Himmerland skal overholde Rebild Kommunes tidsfrister for indberetning jf. Rebild Kommunes indberetningsskemaer.
4. Børnecenter Himmerland anbefales, at der udarbejdes retningslinjer for procedure efter udført magtanvendelse, således denne er alle medarbejdere bekendt.

5. Endelig anbefales, at barnet/den unges hjemkommune orienteres hurtigst muligt efter en magtanvendelse, dog senest efter 14 dage.”

Det fremgik endvidere af tilsynsrapporten at punkterne 1, 2 og 4 skulle iværksættes senest med udgangen af 2009, og at punkterne 3 og 5 skulle iværksættes straks.

Af statusrapport for 2009 udarbejdet af Rebild Kommunes konsulent den 19. februar 2010 fremgår det at der på børnecenteret var i alt 65 anmeldte magtanvendelser – heraf 52 på Bakken. For så vidt angår anbefalingerne fra det generelle tilsyn fremgår det af statusrapporten at fra efteråret 2009 er punkt 2 iværksat, hvorimod punkt 3 og 5 ikke har været efterkommet. Det anføres i rapporten at for februar 2010 er der indsendt magtindberetninger til rette tid, kommunen er underrettet og der er talt med barnet om magtanvendelsen. Der er udarbejdet interne retningslinjer for procedurer efter udført magtanvendelse. Tilsynet skriver også at ”[d]a magtanvendelserne generelt synes at have givet problemer, er der aftalt med Børnecenteret, at tilsynet forestår undervisning på afdelingerne i magtbekendtgørelsens indhold, startende i afdeling Bakken den 9. marts 2010.”

Det fremgår videre af statusrapporten at Rebild Kommunes tilsyn påpeger at det samlede antal magtanvendelser på Bakken har været for højt, og at tilsynet vil have fokus på dette i år 2010. Det vil også være fokus på hvordan børnecenteret vil arbejde med at nedbringe antallet.

Under inspektionen drøftede jeg det høje antal indberetninger fra Bakken. Børnecenteret anførte at der havde været nogle specielle forhold på Bakken idet stillingen som afdelingsleder i ca. ½ år ikke havde været besat. Der havde været personaleudskiftning, og der havde været anvendt flere vikarer hvilket medførte at børnene skulle prøve nogle grænser af. Endvidere var der på afdelingen opstået forvirring i personalegruppen om hvad børnene måtte og ikke måtte, hvorefter børnene delte de voksne op i ”de gode og de onde”, og gentagne gange prøvede grænser af når det var ”de onde” som satte grænserne. Personalet på afdelingen var, efter at den nye afdelingsleder var tiltrådt i august 2009, blevet enige om nogle fælles værdier og grænser, således at børnene ikke mere kunne spille personalet ud mod hinanden. Børnecenteret oplyste at der siden årsskiftet kun havde været én indberetning om magtanvendelse mod et barn på Bakken.

Jeg har noteret mig det store antal magtanvendelser på Bakken i 2009 og de tiltag som er og vil blive gjort for at nedbringe antallet af magtanvendelser. Jeg har også noteret mig at kommunen fortsat vil have stor fokus på at magtanvendelserne nedbrin-

ges, og at de aftalte procedurer overholdes. Jeg beder kommunen om at oplyse hvor mange magtanvendelser der i perioden fra 1. januar til den 1. september 2010 har været på afdelingen Bakken.

5.5. Lidt om sagerne

Som før nævnt modtog jeg 10 indberetninger fra Bakken. Rapporterne vedrørte 2 forskellige børn. Begge børn havde været involveret i 5 episoder hver.

Episoderne fandt sted henholdsvis 18. oktober 2009, 23. oktober 2009, 9. november 2009, 14. november 2009, 16. november 2009, 24. november 2009, 25. november 2009, 12. december 2009, 19. december 2009 og 20. januar 2010.

Alle indberetningerne om magtanvendelse vedrører fastholdelse i forbindelse med voldsom/truende adfærd fra barnets side. 9 af indberetningerne vedrører en kombination af fastholdelse i forbindelse med at barnet blev ført et andet sted hen og fastholdelse på stedet og den sidste vedrører fastholdelse på stedet.

Efter § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet (bestemmelsen er citeret ovenfor), er fysisk magtanvendelse i form af at barnet eller den unge fastholdes eller føres til et andet sted, tilladt hvis barnet eller den unge udviser en sådan adfærd at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarligt, eller hvis barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre. Magtanvendelsen skal efter stk. 2 afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Afgørelsen om fastholdelse eller føren et andet sted hen træffes i den akutte situation af personalet på hjemmet efter en konkret vurdering af hvornår der er behov for indgreb i form af magtanvendelse, og i hvilken form.

Jeg har ikke mulighed for at tage stilling til om en given magtanvendelse er korrekt. Gennemgangen af skemaerne fra Bakken giver mig dog anledning til at bemærke at nogle af børnenes adfærd – sammenlignet med den adfærd som fremgår af indberetningerne om magtanvendelser fra børnecenterets andre afdelinger – virker mere voldsom. Jeg har bemærket mig at personalet på Bakken generelt er meget opmærksomme på efterfølgende at bearbejde den foretagne magtanvendelse med barnet.

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 26, stk. 1, at tilbuddets leder eller lederens stedfortræder inden for 24 timer skal registrere nærmere angivne oplysninger i et indberetningsskema udarbejdet til dette formål.

Jeg kan til orientering for centeret oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af den sikrede institution Stevnfortet i opfølgingsrapport nr. 3 af 25. juli 2005 beskæftigede mig med spørgsmålet om forståelsen af begrebet "stedfortræder". Jeg anførte at det syntes at være Socialministeriets opfattelse at det var tilstrækkeligt at den medarbejder der havde foretaget magtanvendelsen, førte sine oplysninger ind inden for 24 timer. Jeg gik ud fra at institutionens leder – eller den som lederen måtte have delegeret sin kompetence til – fortsat havde pligt til at gennemse skemaerne og påføre sine kommentarer, og at det (også) skulle ske inden for 24 timer. Socialministeriet udtalte i forbindelse med min inspektion af den sikrede institution Grenen at ministeriet havde været opmærksom på spørgsmålet om delegation i forbindelse med revisionen af bekendtgørelsen om magtanvendelse.

I samtlige 10 tilfælde er skemaet ikke blevet underskrevet af lederen eller lederens stedfortræder inden for den nævnte frist. Dette er heller ikke tilfældet for så vidt angår 4 af indberetningerne fra Kilden, og for alle 5 indberetninger fra Skoven.

Dette er meget beklageligt

Det fremgår ikke af tilsynsrapporterne hvordan børnecenterets nærmere procedure er for hvornår indberetningerne om magtanvendelse gives videre til lederen eller lederens stedfortræder.

Jeg beder børnecenteret om at oplyse hvordan proceduren er i forbindelse med underskrivelse (og godkendelse) af indberetningen om magtanvendelse.

5.6. Rebild Kommunes tilsyn med hjemmets anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen

Rebild Kommune fører efter servicelovens § 148 a og magtanvendelsesbekendtgørelsens § 29 tilsyn med institutionerne, herunder institutionernes anvendelse af bekendtgørelsens regler.

Rebild Kommune oplyste under inspektionen at den medarbejder som modtager indberetningerne om magtanvendelse, løbende holder øje med udviklingen på området for magtanvendelser. Såfremt en magtanvendelse findes ulovlig eller giver anledning til betænkeligheder, vil der straks blive taget kontakt til børnecenteret.

Det fremgår af statusrapporten for 2008 at der har været 6 tilsynsbesøg på Børnecenter Himmerland, heraf ét uanmeldt tilsynsbesøg. I statusrapporten for 2009 er det oplyst at der har været 8 anmeldte tilsynsbesøg, og et uanmeldt tilsynsbesøg. Under inspektionen oplyste konsulenten at der i forbindelse med tilsynsmødet bliver udarbejdet et internt referat. Konklusionerne fra mødet bliver efterfølgende fulgt op.

Jeg går ud fra at kommunen fortsat har fokus på magtanvendelser og løbende drøfter med børnecenteret om der er behov for ændringer i forhold for børn eller personale.

6. Personaleforhold

Der var på tidspunktet for inspektionen 36 fastansatte på hjemmet. Personalet bestod af en forstander, en stedfortræder, en afdelingsleder, 14 assistenter, en assistent som også er på kontoret, 4 omsorgs- og pædagogmedhjælpere, en psykolog, en socialformidler, en praktisk medhjælper, en husmoder, en musikterapeut, en medhjælper/pedel, 5 der har nattevagt og 3 studerende.

Det fremgår af statusrapporten fra 2009 at personalet på alle 3 afdelinger er uddannet med undtagelse af 2 faste medarbejdere, hvoraf en på Bakken og en på Skoven, 3 faste vikarer samt nattevagterne. Personalet er stabilt. Fra januar 2009 til januar 2010 har en afdelingsleder, 4 pædagoger og 1 vågen nattevagt forladt deres stilling.

Det fremgår også af statusrapporten for 2009 at kommunerne er blevet mere tilbageholdende med at anvise børn til Børnecenter Himmerland. I 2008 blev der afvist 22 børn på grund af pladsmangel, hvilket slet ikke har været tilfældet i 2009. Tværtimod har der i flere perioder været ledige pladser. Derfor har børnecenteret måttet tilpasse sin kapacitet ved at undlade at genansætte personale. Under inspektionen oplyste ledelsen at man havde måttet forvarsle 3 afskedigelser af medarbejdere i maj og juni 2009, hvilket har skabt utryghed blandt personalet.

Jeg beder børnecenteret oplyse hvordan belægningen aktuelt ser ud, og hvorvidt børnecenteret har måttet afskedige personale.

Det fremgår af statusrapporten fra 2009 at børnecenteret i de 3 sidste år har haft et efteruddannelsesforløb med en ekstern konsulent fra Kempler Institutet. Målet har været at skabe en mere ligelig vægtning af struktur og relationer i pædagogikken. Det har betydet at børnecenteret har arbejdet med implementering af en mere anerkende pædagogik. Konklusionen på en spørgeskemaundersøgelse som Rebild Kommune i 2007 udarbejdede, var at pædagogerne synes at man var blevet mere lyttende til børnene, var blevet bedre til positivt at anerkende børnene, til at håndtere konflikter, til at have en åben dialog og var blevet mere bevidst om sin omgangstone og adfærd over for børnene. Tilsynet undersøgte i 2009 om dette fortsat var gældende; det var gældende for Kilden og Skoven men ikke for Bakken. Her fremgår det ikke at efteruddannelsen har skabt en mere ligelig vægtning af struktur og relationer i pædagogikken. Tilsynet fra Rebild Kommune har påpeget dette over for forstanderen, afdelingslederen og personalet. Baggrunden for det negative resultat for Bakken har været de manglende faste rammer og struktur på afdelingen begrundet i udskiftning af personale og deraf megen brug af vikarer. Rebild Kommune oplyser i statusrapporten for 2009 at tilsynet fortsat vil have fokus på at der også på Bakken skabes en mere ligelig vægtning af struktur og relationer. Endvidere vil Rebild Kommune have meget fokus på børnenes trivsel på Bakken i 2010.

Jeg beder børnecenteret om at oplyse om der er udarbejdet en arbejdspladsvurdering på centeret. I givet fald beder jeg om en kopi af denne.

Under mine møder med ledelsen og personalet på børnecenteret fik jeg indtryk af at børnecenteret er opmærksom på at skabe gode personalemæssige forhold, og at der generelt var tale om en god og velfungerende arbejdsplads.

7. Tilsynsordning

7.1. Generelt

Efter ikrafttræden af kommunalreformen den 1. januar 2007 er det samlede myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvar nu placeret i kommunerne.

I kapitel 2 i serviceloven er kommunernes og regionernes opgaver efter loven reguleret. Kommunalbestyrelserne skal sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, jf. lovens § 4, stk. 1. Kommunen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, jf. lovens § 4, stk. 2. Det fremgår af lovens § 67, stk. 4, at døgninstitutioner kan oprettes og drives af en kommune, jf. § 4, af en region, jf. § 5, eller som selvejende institutioner som kommunalbestyrelsen eller regionsrådet indgår aftale med.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Det fremgår af den sociale retssikkerhedslovs §§ 15 og 16. Formålet med tilsynet er at påse at barnet/den unge får den hjælp som de har ret til efter loven og efter de beslutninger som kommunalbestyrelsen har truffet, at hjælpen til barnet/den unge er tilrettelagt og udført på en faglig og økonomisk forsvarlig måde, og at forebygge ved at gribe korrigerende ind.

Tilsynsforpligtelsen er uddybet i serviceloven. Af servicelovens § 148 fremgår det at den visiterende kommune i alle tilfælde har den personrelaterede tilsynsforpligtelse med den enkelte borger. Det gælder således uanset om kommunen benytter egne eller andre tilbud.

Af servicelovens § 148 a, stk. 1, fremgår det endvidere at det er den stedlige kommunalbestyrelse der fører det generelle driftsorienterede (institutionelle) tilsyn med tilbuddets personale, bygninger og økonomi.

Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område der trådte i kraft den 1. januar 2007, indeholder nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (pkt. 360-372). Det fremgår af pkt. 361 at vejledningens opregning af forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge pkt. 362 er kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indholdet og fremgangsmåden i tilbuddene og at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov. Tilsynsopgaven har tre aspekter: kontrolaspektet, kvalitetssikringsaspektet og udviklingsaspektet.

Pkt. 363 i vejledningen lyder sådan:

”Aktivt tilsyn

363. Det er en del af pligten med at føre tilsyn, at kommunalbestyrelsen skal reagere, hvis medlemmerne af kommunalbestyrelsen får informationer om, at der er eller kan være grundlag for kritik af hjælpen.

...

Løsningen af tilsynsopgaven forudsætter, at kommunalbestyrelsen – typisk gennem forvaltningerne – er opsøgende over for eventuelle problemer. Det kan ske ved, at der fastsættes procedurer og rutiner for kommunernes tilsynsvirksomhed, fx beslutninger om, hvilke områder der løbende skal vurderes, hvilke der skal vurderes periodisk og principper for tilbagemeldinger til kommunalbestyrelsen.”

Kommunen skal således aktivt påse at borgerne og brugerne får den hjælp de har krav på, og at hjælpen har den kvalitet i udførelsen som myndighederne har besluttet at den skal have.

Det er op til den enkelte kommune at beslutte hvordan tilsynsforpligtelsen konkret skal udføres og planlægges.

7.2. Rebild Kommunes tilsyn

Rebild Kommune, som var repræsenteret under inspektionen, oplyste at børne- og ungeudvalget i Rebild Kommune i august 2008 havde besluttet at målsætningen er at der skal føres tilsyn med Børnecenter Himmerland ved minimum 6 besøg om året; heraf skal de 4 besøg udføres af det løbende/pædagogiske tilsyn. Et besøg aflægges uanmeldt, og et besøg er et generelt tilsyn med drøftelser med ledergruppen og opfølgning i forhold til de punkter som det løbende tilsyn har haft bemærkninger om. Der udarbejdes referat efter hvert tilsyn der sendes i kopi til lederen af centeret. Målet med tilsynene er at der undgås fejlanbringelser af børn og unge som ikke hører hjemme i centerets målgruppe. Målet er også at der hurtigt kan gribes ind hvis den socialpædagogiske praksis ikke er i overensstemmelse med kontrakten.

Som tidligere nævnt udføres det løbende tilsyn og det uanmeldte tilsyn af kommunens konsulent som har den løbende kontakt med børnecenteret. Konsulenten deltager også i nogle af opfølgingsmøderne, som foregår i børnecenteret, og i nogle af indskrivningsmøderne på børnecenteret som visitorator. For at adskille det løbende/pædagogiske tilsyn fra det generelle tilsyn føres det generelle tilsyn af andre medarbejdere i Rebild Kommunes godkendelses- og tilsynsafdeling.

Rebild Kommune har udarbejdet et notat om krav og forventninger til arbejdsgange i forbindelse med tilsyn på Børnecenter Himmerland. Af standard for tilsyn fremgår bl.a. følgende om ”Fokuspunkter i tilsynet”:

”Institutionens oplysningspligt.

Oplysningspligten gælder pædagogisk metode og målsætning, fysiske rammer, personaleforhold (se under pædagogisk omsættelighed) samt væsentlige økonomiske forudsætninger.

Pædagogisk arbejde skal til enhver tid være til gavn for brugerne.

Tilsynet har til opgave at vurdere, om der er kvalitet og relevans i institutionens pædagogiske metode i.f.t. målgruppen og kontrakten. Tilsynet skal endvidere vurdere, om institutionens menneskesyn og værdier, hvorpå det pædagogiske koncept og metode er bygget, er etisk forsvarligt og opfylder lovnings intentioner samt at det anvendes i praksis.

Tilsynet skal anbefale stedet at offentliggøre stedets pædagogiske målsætning mv. f.eks. på en hjemmeside, og som supplement til Tilbudsportalen.

Målgruppebeskrivelse.

Afdelingerne Bakken og Skoven med 12 pladser til normalbegavede børn med tilknytningsforstyrrelser i alderen 4 til 16 år. Det tilstræbes at børnene ved indskrivning er under 10 år. Børnene er indskrevet i et flerårigt behandlings/opvækst forløb.

Afdelingen Kilden med 6 pladser til akut/observation af børn i alderen 4-14 år.

Målgruppen er normalt begavede børn der har været udsat for omsorgssvigt.

Børnene er i et observationsophold indskrevet i ca. ½ år, herefter tages stilling til videre foranstaltning.

Visitation og indskrivning.

Der henvises til retningslinier herfor.

Pædagogisk omsættelighed.

Der skal fokuseres på, hvordan personalegruppens sammensætning er i forhold til uddannelse, erfaring, personlige kvalifikationer og engagement, og det skal vurderes, om sammensætningen er hensigtsmæssig i forhold til det pædagogiske koncept og målgruppen. Det skal desuden indgå i tilsynet, om medarbejderne i deres daglige arbejde indfrier forventningerne til de etiske værdier og pædagogiske målsætninger, som kontrakten forudsætter.

Institutionens observationer.

Observationerne skal indeholde en pædagogisk og psykologisk beskrivelse af barnet, samt give forslag til hvad barnet fremover har brug for af udviklingsmål.

Institutionens behandlingsplaner.

Behandlingsplanerne bør indeholde beskrivelse af udviklingsmål for det enkelte barn samt indikatorer for indfrielse af disse mål. Der tages ved udarbejdelsen af disse udgangspunkt i kommunens handleplan.

Tilsynet skal endvidere tilse, at det enkelte barn har relevant og tilstrækkelig indflydelse på sin egen behandlingsplan og hverdag.

Såfremt den pædagogiske og omsorgsmæssige tilgang til børnene/de unge ikke lever op til kontraktens forudsætninger, er det tilsynets opgave at påpege de utilfredsstillende forhold overfor ledelsen, der pålægges at sørge for at rette op på det kritiserede.

Faglig kvalitet i institutionens arbejde skal være i orden og til stadighed udvikles.

Tilsynet skal vurdere arbejdsklimaet i personalegruppen og forholdet mellem ledelse og medarbejdere. Dette for at sikre, at eventuelle personalemæssige problemer ikke får indflydelse på børnenes hverdag.

Endvidere skal tilsynet tilse, at personalet er indstillet på at modtage supervision, og at personalet via generelle og individuelle kurser, selvevaluering m.v. får mulighed for at udvikle sig og vurdere sig selv i forhold til børnegruppen.”

Jeg mener at statusrapporterne fra 2008 og 2009 samt rapporten fra det generelle tilsyn i 2009 lever op til den standard for tilsyn som Rebild Kommune har udarbejdet.

Jeg beder kommunen om at oplyse hvordan det sikres at børn og pårørende får mulighed for at gøre sig bekendt med den endelige rapport når den foreligger efter eventuelle høringsvar. Jeg nævnte under inspektionen at en ide kunne være at give et resume af rapporten på cafemøderne med forældrene.

7.3. Det personelle tilsyn

Det fremgår af servicelovens § 148, stk. 1-3, at anbringelseskommunen løbende skal følge med i hvordan det går det barn/den unge som kommunen har anbragt. § 148 er formuleret sådan:

”§ 148. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, fører tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen i opholdskommunen i forhold til den enkelte person har truffet afgørelse om, jf. § 3, stk. 1. Tilsynet omfatter ikke det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. § 148 a.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, jf. §§ 9-9b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal løbende følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp. Opfølgningen skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Stk. 3. Under en anbringelse uden for hjemmet af et barn eller en ung skal kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges opholdskommune, jf. § 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, sikre, at kommunen mindst én gang om året taler med barnet eller den unge under tilsynsbesøget på anbringelsesstedet.”

Som anført under pkt. 4.4 holdes der årlige statusmøder med forældrene hvor kommunens sagsbehandler også deltager. I forbindelse med min inspektion af andre døgninstitutioner for børn og unge er det blevet oplyst at andre institutioner har problemer med at få holdt de planlagte opfølgingsmøder/statusmøder bl.a. fordi de bliver aflyst på grund af manglende personaleressourcer i kommunerne.

Børnecenteret oplyste at der ikke er væsentlige problemer med at få afholdt møderne med børnene. Nogle kommuner afholder samtalen med barnet i tilslutning til statusmødet, andre kommuner vælger at afholde samtalen på et andet tidspunkt.

Opfølgning

Jeg har i de enkelte afsnit ovenfor bedt Børnecenter Himmerland og Rebild Kommune om oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at børnecenteret sender institutionens oplysninger mv. gennem Rebild Kommune med henblik på at kommunen får lejlighed til at kommentere det som børnecenteret anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Børnecenter Himmerland, Rebild Kommune, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til grundlovens § 71, stk. 7, og til børnene på børnecenteret og deres forældre.

Lenart Frandsen
Inspektionschef
